

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası	: 2023/2640 - 2024/364 - 2024/526
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 03.02.2025/55
Karar Numarası	: 2025/15
Başvuran	: İ.D.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURULARIN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda detaylı aramaya maruz kaldığı, tehdit ve hakarete uğradığı, kendisine keyfi gerekçelerle disiplin cezaları verildiği, mektup ve faks gönderme hakkının engellendiği, kişisel bakım malzemelerinin elinden alındığı, müzik enstrümanlarının verilmediği ve havalandırma alanına çıkmasının engellendiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 25/9/2023 tarihinde istemi dışında Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, Kuruma girişte detaylı aramaya maruz kaldığını, tokatlandığını ve tehdit edildiğini, ağzı ve burnu kapatılarak nefessiz bırakıldığını,

b. 2/10/2023 ve 4/10/2023 tarihlerinde bulunduğu odada gerçekleştirilen arama işlemi esnasında görevli memurların kendisine tehdit ve hakarete bulunduğunu,

c. Keyfi gerekçelerle kendisine disiplin cezaları verilerek itiraz ve şikâyet süreçlerinin engellenmek istendiğini,

ç. Verilen disiplin cezalarının öz bakımını gerçekleştirmesine engel olduğunu, kendisine tırnak makası, tıraş bıçağı, çatal, kaşık ve bardak gibi temel ihtiyaç malzemelerinin verilmediğini ve bu nedenle sağlığının bozulmasının kaçınılmaz olduğunu,

d. Kendisine bardak verilmediği için suyu plastik tabaktan içmek zorunda kaldığını ve bulunduğu odanın elektriğinin kesildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Kuruma geldiği 25/9/2023 tarihinde üst araması için arama odasına alındığı, bu esnada başvuranın görevli personele karşı geldiği ve "Arama yaptırmayacağım, ben profesyonel devrimciyim, devletinizin kanunlarını tanımiyorum, direne direne kazanacağız." diyerek slogan attığı, bu nedenle Disiplin Kurulunun 3/10/2023 tarihli kararı ile eylemine uygun disiplin cezası verildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Başvuranın anılan karara karşı Burdur İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu, Burdur İnfaz Hâkimliğinin 8/11/2023 tarihli kararı ile şikâyetin reddine karar verildiği, bunun üzerine başvuranın Burdur Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunduğu, Burdur Ağır Ceza Mahkemesinin 27/11/2023 tarihli kararı ile itirazın reddine karar verildiği ve kararın kesinleştiği,

c. Ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların üst ve eşya aramasının ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği, başvuranın şiddet gördüğü iddiaları sebebiyle tanzim edilen 27/9/2023 tarihli genel adli muayene raporunda; *"Yapılan muayene sonucu darp, cebir izine rastlanmamıştır."* bulgusunun yer aldığı,

ç. 28/9/2023 tarihli kamera çözümleme tutanağından; başvuranın 25/9/2023 tarihi saat 16.53'te arama odasına girdiğinin, saat 17.06'da arama odasından çıkarıldığının ve kayıt odasına girdiğinin anlaşıldığı, arama süresinin 16.53 ile 17.06 saatleri arasında toplam 13 dakika sürdüğü, başvuranın detaylı aramaya maruz kaldığı, tokatlandığı, ağzı ve burnu kapatılarak nefessiz bırakıldığı iddialarının gerçeği yansıtmadığı,

d. Başvuranın bulunduğu odada 1/11/2023 tarihinde kısmî aramanın gerçekleştirildiği, söz konusu aramada; *"oda penceresi korkuluğunun iki kısımdan kesik olduğunun, bir kısmın tamamen kesilerek ayrıldığı diğer kısmının kesilerek kopacak hale getirildiğinin fakat küçük bir kısmının birleşik bırakıldığı, oda içerisinde bulunan bütün metal eşyalar kontrol edildiğinde, kurum kantininde satılan meyve bıçağının keskin ucunun ve kurum kantininde satılan metal yemek kaşığının yan kısmının tırtıklı yapılarak testere haline getirildiğinin"* tespit edildiği, bu nedenle Disiplin Kurulunun 10/11/2023 tarihli kararı ile başvuranın eylemine uygun disiplin cezası verildiği,

e. Başvuranın alınan karara karşı Burdur İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu, Burdur İnfaz Hâkimliğinin 15/12/2023 tarihli kararı ile şikâyetin reddine karar verdiği, söz konusu kararın 26/12/2023 tarihinde kesinleştiği, Kurum tarafından disiplin kararının onanması talebi neticesinde Burdur İnfaz Hâkimliğinin 27/12/2023 tarihli kararı ile *"Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulunun 10/11/2023 tarihli ve ... sayılı kararı ile hakkında verilen 11 gün hücreye koyma disiplin cezası kararının 5275 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendi gereğince onaylanmasına"* karar verdiği,

f. Başvuranın firara teşebbüs eylemine yönelik başlatılan disiplin soruşturması neticesinde İdare ve Gözlem Kurulunun 2/11/2023 tarihli kararı ile *"Odada bulunan metal bıçak, kaşık, çatal, bardak, tabak, çakmak, jilet, tırnak makası ve burada sayılmayan her türlü kesici-delici-yakıcı alet ve eşyalarının alınmasına, mahpusa plastik, kaşık, çatal, tabak ve bardak verilmesine"* dair karar verildiği, başvuranın söz konusu karara karşı süresi içinde itiraz veya şikâyette bulunmadığı,

g. Başvuranın uzun süredir kişisel bakım ve temizliğini sağlayamadığı iddiasına ilişkin olarak, İdare ve Gözlem Kurulunun 2/11/2023 tarihli kararı neticesinde bazı kişisel bakım malzemelerin tedbir amaçlı kendisinden alındığı, dilekçe ile talep etmesi halinde ihtiyaç duyduğu malzemelerin belirli süre ile kendisine sağlanacağını ve plastik malzemelerin de yenisiyle istenildiği zaman değiştirileceğinin bildirildiği ancak başvuranın; *"Sizden talepte bulunmama gerek yok."* beyanında bulunması üzerine söz konusu açıklamaların tutanağa bağlandığı,

ğ. Mahpusların göndermek istedikleri mektupların 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı"* başlıklı 68'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; *"Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez."* hükümleri uyarınca incelendiği,

h. İnceleme sonucunda sakıncalı görülmeyen mektupların herhangi bir gecikme olmadan ilgisine

gönderildiği, bu kapsamda başvuranın 3/10/2023 tarihinde yazdığı mektuba dair Disiplin Kurulunun 3/10/2023 tarihli Sakıncalı Mektup Değerlendirme kararı ile 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Öğretimden yararlanma” başlıklı 76’ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; “Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı olarak haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgileri, tehdit ve hakareti içeren mektup, faks ve telgraflar hükümlüye verilmez. Hükümlü tarafından yazılmış ise gönderilmez.” hükümleri gereğince söz konusu mektubun sakıncalı olduğunun tespit edildiği, sakıncalı mektubun alıcısına teslim edilmeyerek Mektup Okuma Komisyonunda muhafaza edilmesine karar verildiği,

i. Başvuranın anılan karara karşı Burdur İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu, Burdur İnfaz Hâkimliğinin 31/10/2023 tarihli kararı ile şikâyetin reddine karar verdiği, bunun üzerine başvuranın Burdur Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunduğu ancak Burdur Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 13/11/2023 tarihli karar ile itirazın reddine karar verildiği ve kararın kesinleştiği,

i. 5275 sayılı Kanun hükümleri uyarınca hiçbir mahpusa ayrımcılık, kötü muamele ve keyfi uygulamanın yapılmadığı,

j. Kurumda bulunan görevli personel ile mahpuslar arasındaki ilişkinin mevzuat hükümlerine uygun olduğu, mahpusların bir şikâyetinin olması halinde derhal ilgili mercilere iletildiği ve gerek görülmesi halinde ilgili personel hakkında adli ve idari soruşturmanın başlatıldığı belirtilmektedir.

4. Başvuranın 14/12/2023 tarihli ek beyanında özetle;

a. Mahpusların günlük en az bir saat havalandırmaya çıkma hakkının kullanımının görevli memurun inisiyatifine bırakıldığını, bu nedenle 5/12/2023 tarihinde havalandırmaya çıkarılmadığını,

b. Buna ek olarak kendisinin çıkarılacağı havalandırma bölümünün üzerinin fens teli ile kaplanmış olduğunu,

c. Ceza infaz kurumlarında çalınmalı ve üflemlenmeli enstrümanlara izin verilmesine rağmen bağlama ve kavalının kendisine verilmediğini, ilgili enstrümanların verilmesine dair ondan fazla dilekçe yazdığını ancak dilekçelerine cevap alamadığını, iki aydan fazla süredir enstrümanlarının kendisine verilmesini talep ettiğini iddia etmektedir.

5. Başvuranın ek beyanına karşılık Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 5275 sayılı Kanun'un "Beden Eğitimi" başlıklı 87’nci maddesinde; "Hükümlünün toplumsal, ruhsal ve bedensel gelişmelerini sağlamak amacıyla fizik ve ruhsal sağlık durumlarının elverdiği ölçüde spor, beden eğitimi ve eğlendirici etkinliklere katılmasına müsaade olunur ve olanaklar ölçüsünde yer ve araç sağlanır. Açık havada çalışmayan veya kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüye, hava koşulları elverdiği ölçüde, günde en az bir saat açık havada gezinmek olanağı verilir. Bu süre içerisinde bireysel spor da yapılabilir. Kurum dışındaki etkinliklere açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler katılabilirler." hükümlerinin yer aldığı,

b. Kurumun fiziki yapısı itibarıyla her odanın kendine özel havalandırma bahçesinin bulunmadığı fakat başvuranın Kurumda bulunan havalandırma bahçesinden ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yapılan planlama doğrultusunda İdare ve Gözlem Kurulunun 1/12/2023 tarihli kararı ile günde 1,5 saat süreyle yararlandığı, kötü hava şartlarında ise (yağmur, kar, buz, sis, vb.) yarı açık spor alanlarında havalandırma imkanlarından yararlandığı,

c. 5/12/2023 tarihinde yaşanan olumsuz hava koşulları nedeniyle görevli personel tarafından yarı açık spor alanında havalandırma imkanından yararlanabileceğinin başvuru bildirildiği ancak başvurunun havalandırma faaliyetine çıkmayı reddettiği, söz konusu durumun 5/12/2023 tarihli tutanak ile kayıt altına alındığı,

ç. 5275 sayılı "*Kapalı ceza infaz kurumları*" başlıklı Kanun'un 8'inci maddesinin birinci fıkrasında; "*Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.*" hükmünün yer aldığı, ayrıca 5275 sayılı Kanun'un "*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "*Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.*" hükümlerinin yer aldığı ve belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca fens telinin çekildiği,

d. Buna ek olarak, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 8-rev Sayılı Tavsiye Kararının 18.10 sayılı maddesinde; "*Bütün mahpusların kaldıkları yerlerde, kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgarî sınırlayıcı güvenlik düzenlemeleri yapılmalıdır.*" tavsiyesinin yer aldığı,

e. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "*Müzik aletleri*" başlıklı 10'uncu maddesinde; "*Her hükümlüye, elektrikli olmamak ve idarece belirlenen saatlerde kullanılmak koşuluyla, vurgulu çalgılar dışında saz, ud, gitar, kemençe, keman, flüt, mızık, ney, kanun gibi müzik aletlerinden birisi verilebilir. Birden çok hükümlünün bulunduğu oda veya koşullarda, bu konuda bütün hükümlülerin rizalarının alınması zorunludur.*" hükümlerine yer verildiği,

f. Başvuranın 14/12/2023 tarihli dilekçesine istinaden İdare ve Gözlem Kurulunun 14/12/2023 tarihli kararı ile mahpusun firara teşebbüs eylemi nedeniyle bağlama tellerinin güvenlik zafiyeti yaratacağı göz önünde bulundurularak bağlama verilmesine ilişkin talebinin reddine karar verildiği, öte yandan başvurunun talep ettiği bir diğer enstrüman olan kavalın kendisine 14/12/2023 tarihinde teslim edildiği belirtilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında,

özgürlüğünden mahrum bırakılanların ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımı teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. İşkence ve kötü muamele ulusal ve uluslararası mevzuatta mutlak olarak yasaklanmıştır. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesine göre; "*Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.*" Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre; "*Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz.*"

14. Anayasa'nın 17'nci maddesinde kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza veya muameleyle tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi (AYM), bu kavramlar arasında bir yoğunluk farkının bulunduğunu ifade etmektedir. Buna göre; kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en fazla zarar veren muamelenin *ışkence*, bu seviyeye varmayan fakat yine de önceden tasarlanmış, uzun dönem içinde saatlerce uygulanmış ve fiziki yaralanmaya veya yoğun maddi veya manevi ıstıraba sebep olan muamelenin *eziyet*, mağdurları küçük düşürebilecek ve utandırabilecek şekilde kendilerinde korku, küçültülme, elem ve aşağılanma duygusu uyandıran veya mağduru kendi iradesine ve vicdanına aykırı bir şekilde hareket etmeye sürükleyen aşağılayıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise *insan haysiyetiyle*

bağdaşmayan muamele veya ceza olarak değerlendirilebileceğini belirtmektedir (AYM, Cezmi Demir ve Diğerleri, 2013/293, para. 85, 88 ve 89).

Başvuranın 25/9/2023 tarihinde Kuruma ilk girişinde detaylı aramaya maruz bırakıldığı ve bu esnada tokatlandığı, ağız ve burnu kapatılarak nefessiz bırakıldığı iddiasına ilişkin olarak;

15. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir:

a) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir.

b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır.

c) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir.

ç) Detaylı arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir."

16. Buna ek olarak, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Uygulanan Arama Prosedürüne İlişkin Basın Açıklamasında, detaylı aramada esas amacın mahpusların can, emniyet ve sağlıklarının korunması olduğu, detaylı aramanın istisnai bir uygulama teşkil ettiği ve bu durumda gereklilik, ölçülülük ve orantılılık ilkelerine riayet edileceği belirtilmiştir.

17. Bu anlamda detaylı arama mevzuat kapsamında hukuki dayanağı olan bir işlem olmakla birlikte işlemin niteliği gereği belirli bir dikkat ve özen gerektirmekte ve ancak belirli şartlar dâhilinde gerçekleştirilebilmektedir.

18. AYM, detaylı aramanın uygulama biçiminin işlemin kaçınılmaz unsurlarının ötesine geçmesi halinde bireyin aşağılanması veya küçük düşmesine sebebiyet verebileceğini ve bu durumun, insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlali sonucunu doğurabileceğini belirtmektedir (AYM, Mehmet Bayraktar, B. No: 2014/2316, 15/2/2017, para. 34).

19. Muhatap Kurum, başvuranın ilk iddiasına ilişkin olarak; arama işleminin mevzuata uygun olarak yerine getirildiğini fakat arama işleminin gerçekleştirilmesi esnasında başvuranın personele zorluk çıkardığını, "Arama yaptırmayacağım, ben profesyonel devrimciyim, devletinizin kanunlarını tanımıyorum, direne direne kazanacağız." ifadelerinde bulunduğunu belirtmektedir. Başvuranın ifade ve eylemleri nedeniyle gerçekleştirilen disiplin soruşturması neticesinde Disiplin Kurulunun 3/10/2023 tarihli kararı ile 5275 Sayılı Kanun'un "Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama" başlıklı 42'nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde yer alan; "Gereksiz olarak marş söylemek

veya slogan atmak" hükmü gereğince "2 Ay Haberleşme veya İletişim Araçlarından Yoksun Bırakma (Mektup, Faks)" ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

20. Başvuran ilgili karara karşı Burdur İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunmuştur. ... sayılı kararda Hâkimlik "(...) Burdur Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil gelen hükümözlünün kuruma kabulü esnasında odasına yerleştirilene kadarki süreye ait görüntüler incelendiğinde; hükümözlünün ifadelerinde iddia ettiği şekliyle kötü muameleye uğradığını gösterir biçimde görüntülerin mevcut olmadığı nitekim görüntülerde hükümlünün tavırlarının gayet rahat ve şiddet ya da kötü muameleye uğramış gibi durmadığı ve bütün görüntü akışına göre genel durumun olağan şekilde seyrettiğinin görüldüğü yalnızca görüntülerde bir infaz koruma memuru tarafından ikaz edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla hükümlünün iddiasının aksine kötü muameleye maruz kaldığına dair görüntüler mevcut değildir zira iddia edildiği şekliyle bir muameleye uğramış birinden rahat ve sıradan tavırlar sergilemesi beklenmeyeceğinden bu doğrultudaki iddiaları mesnetsiz olarak kabul edilmiştir. Hükümlü hakkında tutulan tutanağa ve alınan tanık ifadelerine göre üst aramasına karşı çıkması nedeniyle ikaz edildikten sonra 'Ben arama yaptırmayacağım profesyonel devrimciyim kanunlarınızı tanımıyorum direne direne kazanacağız.' şeklinde slogan attığı, her ne kadar soruşturma kapsamında alınan ifadesinde 'Baskılar bizi yıldırılmaz keyfi uygulamaya son.' şeklinde slogan attığını kabul etmiş ve Hâkimliğimizce alınan savunmasında bu beyanının ifadesine yanlış geçirildiğini ve ağız ve burnu kapatıldığı için slogan atmak istese de atamadığını ileri sürmüştü de hakkındaki suçlamalardan kurtulmak maksadıyla kötü muameleye maruz kaldığı ve slogan atmadığını ifade edişine itibar edilmemiştir. Bu nedenlerle gereksiz olarak slogan atmak veya marş söylemek eylemi sebebiyle verilen disiplin cezasında yasaya uymazlık bulunmadığı (...)" gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. İlgili karara karşı başvuran Burdur Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunmuş ve ... D. İş sayılı Karar ile itirazın reddine karar verilmiştir.

21. Başvuran, şikâyet dilekçesinde yer verdiği iddialara ilişkin olarak somut bir kanıt sunmamıştır. Öte yandan, muhatap Kurumun sunduğu bilgi ve belgelerin incelemesinden; başvuranın ağız ve burnu kapatılmak suretiyle nefessiz bırakıldığı ve tokatlandığı iddiasına ilişkin tanzim edilen 27/9/2023 tarihli ve 310 Protokol No.lu Genel Adli Muayene Raporu'nda "Yapılan muayene sonucu darp ve cebir izine rastlanmamıştır." bulgusuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, arama işleminin gerçekleştiği alanı gören kamera çözümlene tutanağından; arama işleminin 16.53'te başlayıp 17.06'da bittiği, arama işleminin erkek personel tarafından yerine getirildiği hususları anlaşılmış ve Burdur İnfaz Hâkimliğinin ... sayılı kararından ise başvuranın genel hal ve tavrından arama işleminin olağan şekilde gerçekleştirildiği değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, yukarıda yer verilen gerekçeler çerçevesinde arama işleminin mevzuata aykırı gerçekleştirildiği, arama işleminde kaçınılmaz unsurların ötesine geçildiği ile başvurana fiziksel şiddet uygulandığı değerlendirilmesine ulaşılamadığından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

Başvuranın 2/10/2023 ve 4/10/2023 tarihlerinde arama esnasında görevli personelin kendisine tehdit ve hakarete bulunduğu iddiasına ilişkin olarak;

22. Muhatap Kurum, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer verilen; "Kurumlarda, oda ve eklentilerinde, hükümlünün üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Kurumun tamamında her ay bir kez mutlaka arama yapılır. Oda ve eklentilerinde yapılacak aramalarda bir hükümlü hazır bulundurulur." hükmü gereğince Kurumda ayda bir defa genel aramanın yapıldığını ve ayrıca

Kurum asayiş ve güvenliğinin teminini sağlamak üzere kısmi aramaların gerçekleştirildiğini belirtmektedir.

23. Başvuranın iddiasına ilişkin yapılan incelemeyle tanzim edilen kamera çözümleme tutanağından; 2/10/2023 tarihinde başvuranın odasında gerçekleştirilen aramanın 15.46'da başladığı ve 15.53'te bittiği, kısmi aramanın toplamda 7 dakika sürdüğü anlaşılmaktadır. 4/10/2023 tarihinde gerçekleştirilen aramada ise iki odanın arandığı, aramaların 15.24'te başladığı ve 15.33'te bittiği, aramaların toplamda 9 dakika sürdüğü anlaşılmaktadır.

24. Muhatap Kurum, oda ve eklentilerde gerçekleştirilen genel ve kısmi aramalarda mahpusların baskı altında hissetmemesi amacıyla Kurum personeli tarafından aramaların kısa tutulduğunu ve arama işleminin ehemmiyeti sebebiyle işlemin gerçekleştirilmesi esnasında mahpuslarla sözlü olarak iletişimde bulunulmadığını belirtmektedir.

25. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin öne sürülen iddiaların açık, anlaşılır ve tutarlı bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bu hususta mahpusların delil toplamada yaşadıkları nesnel zorlukların farkında olduğunu ifade etmekle birlikte şikâyet edilen olguların ayrıntılı ve tutarlı bir açıklamasının sunulmasını beklemektedir (AİHM, *Ananyev ve Diğerleri/Rusya*, B. No: 42525/07, 10/4/2012, para. 122, *Muršić/Hırvatistan*, [BD], B. No: 7334/13, 20/10/2016, para. 127). Benzer şekilde AYM de başvuranın ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, şikâyetlerin karmaşık veya zorlama iddialardan oluştuğu başvuruları açıkça dayanaktan yoksun bulmaktadır (AYM, *Hikmet Balabanoğlu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, para.24; AYM, *Cengiz Yetkin* [GK] B. No: 2019/39068, 14/6/2023, para. 45).

26. Bu kapsamda başvuranın 2/10/2023 ve 4/10/2023 tarihli aramalarda tehdit edildiği ve hakarete uğradığı iddialarına ilişkin yer verilen kamera çözümleme tutanaklarında olağan arama prosedürünün dışında bir bulguya rastlanmadığı, aramaların kısa sürede tamamlandığı hususları birlikte göz önüne alındığında; iddiaların açıkça dayanaksız olduğu gerekçesiyle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'inci maddesine göre kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın, İdarenin keyfi gerekçelerle kendisine disiplin cezaları vererek itiraz ve şikâyet süreçlerini engellemek istediği, yazdığı mektup ve faksların gönderilmediği iddiasına ilişkin olarak;

27. 5275 sayılı Kanun'unun 3'üncü maddesine göre infazda temel amaç; *"öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak"* olarak belirlenmiştir.

28. Ceza infaz kurumları bu amaç doğrultusunda hareket ederken kurum güvenlik ve disiplininin sağlanmasından da sorumludur. Mezkûr Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (h) bendine göre; *"Kanunlarda gösterilen tutum, davranış ve eylemler ile kurum düzenini ihlâl edenler hakkında Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Cezalara, Kanunda belirtilen merciler, sürelerine uygun olarak hükmederler. Cezalara karşı savunma ve itirazlar da Kanunun gösterdiği mercilere yapılır."*

29. Buna ek olarak, disiplin cezalarının hiçbir durumda işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya ceza seviyesinde olamayacağı; belirsiz hücre hapsi, uzun süreli hücre hapsi, mahpusun karanlık veya sürekli aydınlık hücreye yerleştirilmesi, bedensel ceza, mahpusun yiyecek veya içme suyunun azaltılması ve toplu cezalandırmanın özellikle yasak olduğu belirtilmektedir (Birleşmiş Milletler (BM) Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar/Nelson Mandela Kuralları, para. 43).

30. AYM, ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde

tezahür edebileceğini; idarenin ve görevlilerin kasıtlı davranışları, yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle kötü muamelenin gerçekleşebileceğini belirtmektedir (AYM, *Cengiz Yetgin*, B. No: 2019/39068, 14/6/2023 para.56). Bu bağlamda infaz kurumları tarafından verilen disiplin cezaları tek başına kötü muamele teşkil etmese de sistematik şekilde disiplin soruşturmaların açılması, disiplin cezaları aracılığıyla kişinin bir şeye zorlanması ve bunların sonucunda haksız yaptırımlar ile kişinin yıldırılması ve baskı altında tutulması kötü muamele yasağının asgari eşliğinin aşıldığı değerlendirilmesine konu olabilecektir (AYM, *Bayram Tuğrul Yıldırım ve Hasan Yıldırım*, 2014/5280, 24/5/2018. para. 73-77).

31. Başvuranın iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurumun sunduğu Disiplin Kurulu Kararları incelendiğinde; başvuranın öncelikle Kuruma nakledildiği 25/9/2023 tarihinde arama işlemi esnasındaki tutumu ve ifadeleri nedeniyle bir disiplin soruşturması geçirdiği anlaşılmaktadır. Yukarıda detaylı bir şekilde incelenen bu kararın keyfi bir gerekçe ile alındığına ilişkin bir kanıya varılmamıştır. Nitekim başvuran karar ile ilgili olarak yargı yolunda hem şikâyet hem de itiraz başvurusunda bulunmuş ve iki başvurusu da reddedilmiştir.

32. Başvurana dair bir diğer disiplin kararı, 1/11/2023 tarihinde odasında gerçekleştirilen kısmi arama neticesinde verilmiştir. İlgili aramada "*oda penceresi korkuluğunun iki kısımdan kesik olduğunun, bir kısmın tamamen kesilerek ayrıldığına diğer kısmının kesilerek kopacak hale getirildiğinin fakat küçük bir kısmının birleşik bırakıldığına, oda içerisinde bulunan bütün metal eşyalar kontrol edildiğinde, kurum kantininde satılan meyve bıçağının keskin ucunun ve kurum kantininde satılan metal yemek kaşığının yan kısmının tırtıklı yapılarak testere haline getirildiğinin*" tespit edilmesi nedeniyle Disiplin Kurulu tarafından 10/11/2023 tarihli karar ile başvurana eylemine uygun disiplin cezasının verildiği anlaşılmıştır. Muhatap Kurumun yürüttüğü disiplin soruşturmasına ilişkin bilgi ve belgeler incelendiğinde, bahsi geçen eşyaların durumunun kararda belirtildiği şekilde olduğu paylaşılan fotoğraflar aracılığıyla tespit edilmiştir. Bu nedenle ilgili kararın keyfi bir gerekçe ile alındığına ilişkin bir kanıya varılamamıştır. Nitekim başvuran mezkûr karara karşı yargı yolunda şikâyet başvurusunda bulunmuş ve şikâyeti reddedilmiştir.

33. Başvuranın bu bölümde yer alan bir diğer iddiası mektup ve fakslarının gönderilmediğine ilişkindir. Mahpusların mümkün olan sıklıkla mektup, telefon veya diğer iletişim vasıtalarıyla aileleriyle, istedikleri diğer kişilerle ve dışarda bulunan kuruluşların temsilcileriyle haberleşmelerine izin verilmesi beklenmektedir (Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, para. 24.1).

34. Mahpusların kendileri hakkındaki mahkûmiyet veya tutuklama kararı ile hukuken ellerinden alınmayan tüm hakları muhafaza ettiği kabul edilmektedir (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, para. 2). Ancak, ceza infaz kurumlarında güvenliğin sağlanması ve disiplinin temini gibi kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar ölçülülük ilkesi göz ardı edilmeden sınırlanabilecektir (AYM, *Turan Günana*, B. No:2013/3550, 19/11/2014, para. 35).

35. 5275 sayılı Kanun'da da mahpusların mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakları düzenlenmiştir. Mahpusların bu hakkı kullanması belirli şartlara tabi tutulmuştur. Mezkûr Kanun'a göre öncelikle gönderilen veya alınan mektubun bir komisyon veya Kurumun en üst amirince denetlenmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme sonucunda Kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşüren, görevlileri hedef gösteren, terör ve çıkar amaçlı suç örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının haberleşmelerine neden olan, kişi veya kuruluşları paniğe yöneltecek yalan ve yanlış bilgiler, tehdit ve hakaret içeren bir mektup olduğunun tespit edilmesi halinde ilgili mektubun mahpusa verilmemesi veya gönderilmemesi kararı alınabilecektir. Muhatap Kurum, mektupların gönderilmesi ve alınması hususunda mevzuata uygun davranıldığını belirtmiştir.

36. Bu hususta paylaşılan 3/10/2023 tarihli Disiplin Kurulu kararında, mahpusun Türkiye Büyük Millet

Meclisinde bulunan bir siyasi parti grubuna hitaben yazdığı mektubun içeriği itibariyle sakıncalı bulunarak alıcısına teslim edilmediği, başvuranın, alınan karara karşı yargı yolunda hem şikâyet hem de itiraz başvurusunda bulunduğu ve iki başvurusunun da reddedildiği tespit edilmiştir.

37. Başvuranın Kurumumuza başvuru yaptığı tarihe kadar toplamda 19 mektup aldığı veya gönderdiği, 8 mektubun inceleme sürecinde sakıncalı görüldüğü, söz konusu 8 mektubun 4 tanesinin ise İnfaz Hâkimliği kararından sonra ilgisine ulaştırıldığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuranın gönderdiği veya aldığı mektupların çoğunun inceleme sürecinden sorunsuz geçtiği, bu süreçte sakıncalı görülenlerden yarısının ise Hâkimlik kararı ile ulaştırıldığı dikkate alındığında başvuranın özellikle zor bir durumda bırakılması veya mektup alma/gönderme hakkını kullanmasının önüne geçilmesi amacıyla hareket edildiği sonucuna ulaşamamıştır. Açıklanan gerekçeler ışığında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

Başvuranın İdare tarafından verilen disiplin cezalarının öz bakımını gerçekleştirmesine engel olduğu, kendisine tırnak makası, tıraş bıçağı, çatal ve kaşık, bardak gibi temel ihtiyaç malzemelerinin verilmediği ve tutulduğu odanın elektriğinin kasıtlı olarak kesildiği iddiasına ilişkin olarak;

38. Yukarıda değinilen 1/11/2023 tarihli kısmi arama işlemi neticesinde, odada bulunan meyve bıçağının ve metal yemek kaşığının yüzeyinin girintili-çukuntulu (tırtıklı) hale getirilmesi suretiyle testere olarak kullanıldığının tespit edilmesi nedeniyle İdare ve Gözlem Kurulunun 2/11/2023 tarihli kararı ile "*odada bulunan metal bıçak, kaşık, çatal, bardak, tabak, çakmak, jilet, tırnak makası ve burada sayılmayan her türlü kesici-delici-yakıcı alet ve eşyalarının alınmasına, mahpusa plastik, kaşık, çatal, tabak ve bardak verilmesine*" kararının alındığı anlaşılmıştır. İlgili karara karşı başvuran tarafından süresi içinde yargı yolunda şikâyet başvurusunda bulunulmamıştır.

39. Muhatap Kurum, ilgili disiplin kararı sebebiyle kişisel bakım malzemelerinin başvurandan tedbir amaçlı alındığını, talep etmesi halinde belirli bir süre dâhilinde kendisine verilebileceğinin bildirildiğini belirtmiştir. 15/11/2023 tarihinde düzenlenen tutanaktan, başvurana kişisel bakım malzemelerinin kullanımına dair bilginin verildiği ve plastik ürünlerin değiştirilmesi için istediği zaman dilekçe ile talepte bulunabileceğinin bildirildiği ancak başvuranın "*Bu yapılan bir vahşettir. Dilekçe vererek sizden talepte bulunmam, gerek yok.*" ifadesinde bulunduğu anlaşılmıştır. 12/12/2023 tarihli tutanaktan ise başvurana geri alınmak şartıyla kişisel bakım malzemelerinden "*tırnak makası ve jilet*" isteyip istemediğinin sorulduğu, başvuranın "*Geri alacaksınız istemiyorum. Ben tüm eşyalarımı geri alınmamak üzere istiyorum.*" ifadesinde bulunduğu anlaşılmıştır.

40. Mahpusların kişisel bakım ve hijyenlerinin sağlanması hususunda gerekli malzeme ve araçların temin edilmesi, hem bireysel hem de Kurum genelinde sağlık sorunlarının yaşanmasını önleyeceği ve böylelikle mahpusların insan onuruna uygun tutulma koşullarında barındırılarak infaz sisteminde hedeflenen temel amaçların sağlanacağı değerlendirilmektedir. Nitekim, Nelson Mandela Kuralları'nda mahpusların öz saygılarına uygun bir yaşam sürdürebilmeleri için saç ve sakallarının bakımı için gerekli araçların sağlanacağı ve erkeklerin düzenli olarak tıraş olmalarına imkân verileceği düzenlenmiştir (BM, Mahpusların Islahı için Asgari Kurallar, para. 18.2). Benzer şekilde Avrupa Konseyi, mahpusların temizlik koşullarını yerine getirebilmeleri için İdarenin genel temizlik gereç ve malzemelerini sağlamasını tavsiye etmektedir (Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, para. 19.6).

41. Bu kapsamda, başvuranın kişisel bakım ve temizlik malzemeleri ile gereçlerinden yoksun bırakılması kötü muamele yasağının ihlal edilmesi sonucunu doğurabilecektir. Ancak, AİHM içtihadına göre kötü muamelenin AİHS'in 3'üncü maddesi kapsamına girmesi için asgari bir önem seviyesine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari değerlendirme gerçekleştirilirken muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve başvuranın cinsiyeti, yaşı gibi

faktörler dikkate alınmaktadır (AİHM, *Abdülkadir Aksoy/Türkiye*, B. No: 47585/16, 5/3/2019, para. 41).

42. 1/11/2023 tarihinde gerçekleştirilen kısmi arama tutanağı incelendiğinde; başvuranın bulunduğu odanın penceresinin demir korkuluğunun kesildiği, odada bulunan meyve bıçağının ve metal kaşığın yüzeyinin girintili-çukuntulu (tırtıklı) hale getirildiği, başvuranın eşyaları arasında 15 cm boyutunda el yapımı anten bulunduğu, tuvalet kâğıdı parçasının üzerine kurum personelinin bazılarının isminin yazıldığı, arama işlemi ve Kurum işleyişiyle ilgili Türkçe ve Kürtçe notlar alındığı tespit edilmiştir.

43. Somut olay bir bütün olarak değerlendirildiğinde, muhatap Kurumun yüksek güvenlik bir ceza infaz kurumu olması nedeniyle sıkı bir güvenlik rejimi uygulamasının beklenildiği, bu kapsamda düzeni ve güvenliği bozacak ve olay çıkmasına neden olacak faaliyetlere karşı daha temkinli yaklaşıldığı, söz konusu durumun yer verilen gerekçeler ışığında infaz rejiminin doğal yapısına uygun olduğu değerlendirildiğinden, kişisel bakım malzemelerinin başvurandan alınıp ihtiyaç duyduğunu belirtmesi halinde, geri alınmak şartıyla, belirli süre boyunca kendisine verilmesine dair kararın kötü muamelede aranan *asgari önem eşiğini* aşmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

44. Başvuranın bir diğer iddiası kendisine çatal, bıçak, kaşık ve bardak verilmediğidir. Bu bölümde incelenen 2/11/2023 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu kararından anlaşıldığı üzere; başvurana güvenlik gerekçesi ile sadece *metal* çatal, bıçak, kaşık ve bardak verilmemiştir. Anılan 15/11/2023 tarihli tutanakta da söz konusu plastik malzemelerin, Kurum tarafından başvuran istediği takdirde değiştirileceği belirtilmiştir.

45. Buna ek olarak, muhatap Kurum başvuranın dilediği zaman Kurum kantininden kaliteli/dayanıklı plastikten yapılan malzemeleri temin edebileceğini; tüm mahpuslara kantinde satılan mallara ilişkin listenin sunulduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda, yukarıda yer verilen gerekçeler ışığında; başvurana sadece plastik çatal, bıçak, kaşık ve bardak verilmesi kararının, güvenlik gereği ve tedbir amaçlı olduğu, başvuranın durumu, Kurumun özelliği ve somut olayın koşulları birlikte değerlendirildiğinde makul, gerekli ve ölçülü olduğu kanaatine varılmıştır.

46. Başvuranın bir diğer iddiası, bulunduğu odanın elektriğinin kasıtlı olarak kesilmesidir. Başvuranın söz konusu iddiasına dair herhangi bir tarih ve saat bildirmemesi ve iddialarına dayanak oluşturacak bir kanıt sunmaması sebepleriyle başvuranın iddiasının incelenebilir olmaktan uzak olduğu değerlendirildiğinden; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'inci maddesi hükmü uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın açık havadan faydalanma hakkının kullanımının görevli memurun inisiyatifine bırakıldığı, 5/12/2023 tarihinde havalandırmaya çıkarılmadığı ve havalandırma bölümünün üzerinin telle kaplanmış olduğu iddialarına ilişkin olarak;

47. Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK/CPT), havalandırma hakkına yönelik olarak "*Açık havada egzersiz yapma konusunun üzerinde özellikle durulmalıdır. Mahpusların (tercihen genel bir faaliyet programının bir parçası olarak) her gün açık havada en az 1 saat egzersiz yapabilmesi şartı, temel bir önlem olarak genel kabul görmüştür. CPT, istisnasız bütün mahpuslara (ceza olarak hücre hapsinde olanlar dâhil) her gün açık havada egzersiz yapma imkânı verilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Açık havada egzersiz yapılacak yerlerin makul büyüklükte ve mümkün olduğunca kötü hava şartlarında koruma sağlayacak biçimde olması gerektiği barizdir.*" (AİÖK, 2. Genel Rapor (Hapsedilme), Rapor No: 92/3, Strazburg, 1992, s. 2) yorumunda bulunmaktadır.

48. Başvuran, 5/12/2023 tarihinde açık havaya çıkma hakkının görevli memur tarafından engellendiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum, başvuranın iddiasına ilişkin olarak öncelikle başvuranın mahpus statüsünün

dikkate alınarak 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu ve 25'nci maddesi hükümleri uyarınca 1/12/2023 tarihli İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile günde 1.5 saat olarak açık hava hakkından faydalanmasına karar verildiğini belirtmiştir.

49. Muhatap Kurum, konu dâhilinde ikinci olarak, 5/12/2023 tarihli tutanağı öne sürmektedir. Söz konusu tutanakta, görevli memurlar tarafından 10.35 ile 12.05 saatleri aralığındaki olumsuz hava koşulları nedeniyle başvurana yarı açık oyun bahçesine çıkabileceğinin belirtildiği ve başvuranın yarı açık oyun bahçesine çıkmak istemediğini beyan ettiği yer almaktadır.

50. Bu kapsamda; başvuranın havalandırma alanına çıkmasının İdare tarafından kasıtlı veya keyfi bir şekilde engellenmediği, ayrıca İdarenin hakkın kullanımını engellemediği, olumsuz hava koşulları nedeniyle farklı bir alternatif sunduğu ancak başvuran tarafından bunun kabul edilmediği anlaşılmaktadır.

51. Somut olayın Aralık ayında yaşandığı göz önüne alındığında, ilgili mevsim itibarıyla havanın olumsuz seyretmesinin olağan bir durum olduğu kabul edilmektedir. BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar'da hava koşulları müsaade ettiği müddetçe, mahpusların açık havada uygun bir egzersiz yapma imkânından faydalandırılmalarının gerektiği belirtilmektedir (BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar/Nelson Mandela Kuralları, para. 23). Benzer şekilde, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de *"Eğer hava koşulları elveriyorsa, her mahpusun günde en az bir saat açık havaya çıkararak egzersiz yapmasına imkân verilmelidir."* düzenlemesi ile üye devletlere tavsiyede bulunmaktadır (Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, para. 27.1).

52. Sonuç olarak, başvuranın havalandırmaya çıkmasının muhatap tarafından engellenmediği, İdarenin hava koşulları nedeniyle bir önlem almasının öngörülebilir, makul ve ölçülü olduğu, buna ek olarak, başvurana yarı açık oyun alanı olarak belirtilen alanda alternatif sunulduğu göz önüne alındığında başvuranın herhangi bir hakkına müdahale edilmediği anlaşıldığından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

53. Başvuranın bu bölümde incelenecek olan ikinci iddiası ise havalandırma alanının üzerinin fens teli ile kapatılmasıdır. 5275 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde; *"Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar."* düzenlemesi yer almaktadır.

54. Muhatap Kurum, 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasında *"Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır."* yer alan hükmü uyarınca fens telinin uygulanmış olduğunu belirtmektedir.

55. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye devletlere *"Bütün mahpusların kaldıkları yerlerde, kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgarî sınırlayıcı güvenlik düzenlemeleri yapılmalıdır."* tavsiyesinde bulunmaktadır. AYM, Kurum güvenliğinin sağlanması, disiplinin ve kamu düzeninin sürdürülmesi gerekçeleriyle havalandırma bahçesinin üzerine fens teli çekilmesini, ceza infaz kurumunda bulunmanın bir sonucu olarak hürriyeti bağlayıcı tedbir gereğince katlanması mümkün ve muhtemel tedbir olarak değerlendirmektedir (AYM, *Müjdat Gürbüz*, B. No: 2017/36529, 6/3/2024, para. 83).

56. Bu çerçevede, muhatap Kurumun yüksek güvenlikli bir ceza infaz kurumu olması sebebiyle sıkı bir güvenlik rejiminin uygulandığı, mahpusların firar etmesinin önlenmesi ve güvenlik ile disiplinin sağlanması gerekçeleriyle bu tarz önlemlerin alınabilmesinin hukuki dayanağının bulunduğu; somut durumun başvuranın tutulma koşullarının kaçınılmaz sonucu olduğu değerlendirildiğinden, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği

kanaatine varılmıştır.

Başvuranın, bağlama ve kavalını dilekçe ile defaatle talep etmesine karşılık kendisine verilmediği iddiasına ilişkin olarak;

57. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde "*Her hükümlüye, elektrikli olmamak ve idarece belirlenen saatlerde kullanılmak koşuluyla, vurgulu çalgılar dışında saz, ud, gitar, kemençe, keman, flüt, mızık, ney, kanun gibi müzik aletlerinden birisi verilebilir. Birden çok hükümlünün bulunduğu oda veya koğuşlarda, bu konuda bütün hükümlülerin rızalarının alınması zorunludur.*" hükmü yer almaktadır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de mahpuslara özel hobileri ve boş zaman uğraşları için imkân sağlanmasını tavsiye etmektedir (Avrupa Konseyi, Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevi Kurallarına Dair Üye Devletlere Rec (2006) 2-rev Sayılı Tavsiye Kararı, para. 27.6).

58. Muhatap Kurum tarafından, başvuranın 14/12/2023 tarihli dilekçesine istinaden İdare ve Gözlem Kurulunun 14/12/2023 tarihli kararı ile mahpusun firara teşebbüs eylemi nedeniyle bağlama tellerinin güvenlik zafiyeti yaratacağı göz önünde bulundurularak bağlama talebinin reddine karar verildiği, öte yandan başvuranın talep ettiği bir diğer enstrüman olan kavalın kendisine 14/12/2023 tarihinde teslim edildiği belirtilmiş olup, söz konusu iddia bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

